

Til
rektor
H E R

Anmeldelse vedrørende 11 forskere, herunder 8 fra Institut for Ecoscience og 2 fra Institut for Miljøvidenskab på Aarhus Universitet samt 1 fra KU.

PRAKSISUDVALGET
Udvalget for Ansvarlig
Forskningspraksis og
Forskningsfrihed

Denne anmeldelse af påstået ”tvivlsom forskningspraksis” er indgivet den 11. februar 2022 af Kjeld Hansen, gylle.dk.

Dato: 11. april 2022
Sagsnr.: 2022-0342407
Ref.: PBM

Anmeldelsen drejer sig om videnskabelig rapport nr. 460, ”Udvikling af en dansk naturindikator”, udgivet i september 2021. Projektleder har været seniorforsker Rasmus Ejrnæs, Institut for Ecoscience.

Side 1/6

Anmelderen gør gældende, at selve rapporten såvel som den forudgående proces (ansøgningen) og den efterfølgende proces (aktindsigt og manglende vilje til at udlevere rådata) på en række områder bryder med alment anerkendte standarder for ansvarlig forskningspraksis, herunder den danske kodeks for integritet i forskning og kravene om ”ærlighed, gennemsigtighed og ansvarlighed”.

* * * * *

Anmeldelsen vedrører som nævnt ”tvivlsom forskningspraksis” med tilknytning til Aarhus Universitet, hvilket henhører under Aarhus Universitets Praksisudvalgs kompetence, jf. lov om videnskabelig uredelighed (herefter loven) samt universitetets eget regelsæt. Sagen giver ikke anledning til overvejelser om ”videnskabelig uredelighed” i henhold til loven.

Anmeldelsen har været drøftet på et møde i Praksisudvalget den 6. april 2022 samt efterfølgende skriftligt med henblik på at vurdere, om der eventuelt foreligger ”tvivlsom forskningspraksis”, hvilket i lovens § 3, stk. 1, nr. 5, er defineret som ”Brud på alment anerkendte standarder for ansvarlig forskningspraksis, herunder standarderne i den danske kodeks for integritet i forskning og andre gældende institutionelle, nationale og internationale praksisser og retningslinjer for integritet i forskning”.

Der er i forbindelse med sagens behandling gennemført behørig partshøring, og Praksisudvalget har den 21. marts 2022 modtaget mail fra indklagede Rasmus Ejrnæs med fælles svar fra alle forfatterne til den anmeldte rapport (idet en enkelt først har fået svaret forelagt senere, men ikke har haft yderligere kommentarer).

Sagen har været behandlet i Praksisudvalget med deltagelse af følgende udvalgsmedlemmer: Professor Palle Bo Madsen (formand), professor Tom Engsted (BSS), professor Liisa Lähteenmäki (BSS), lektor Jette Kofoed (ARTS), lektor Kristian Hvidtfelt Nielsen (NAT), professor Susanne Bødker (NAT), professor Vibeke Bælum (HE), lektor Ask Vest Christiansen (HE), professor Preben Kidmose (TECH) og seniorforsker Jens Malmkvist (TECH).

* * * * *

Hovedanklagen retter sig ifølge anmeldelsen af 11. februar 2022 mod ”valget af den grundlæggende metode” som beskrevet i rapporten på side 12 ff. Denne metode bygger på, at en kreds af inviterede eksperter er blevet bedt om at vurdere forskellige trusler mod biodiversiteten, hvorefter der blev gennemført en ”konsensusrunde”, hvor eksperterne blev præsenteret for ”medianværdien” af de andre eksperters vurderinger samt anmodet om i lyset heraf at revurdere deres egen vurdering. Anmelderen mener ifølge et opslag på gylle.dk af 8. januar 2022 (vedlagt som bilag til anmeldelsen), at eksperterne ”presses til konsensus”.

Anmelderen anker over, at rapporten intet oplyser om kriterierne for udvælgelse af de pågældende eksperter, at det havde været nok så interessant at kende listen over samtlige kontaktede eksperter (herunder dem som ikke accepterede at medvirke), og at der ifølge anmelderen gennemgående er tale om ”personer, hvis faglige standard er yderst varierende”. De fremstår ifølge anmelderen som ”anonyme” og ”håndplukkede”. Anmelderen mener, at relevante eksperter på områder ikke er ”fundet egnet” til at deltage som ekspert i rapportens anonyme kildepanel.

Endvidere anfører anmelderen, at forfattergruppen, repræsenteret ved Rasmus Ejrnæs som projektleder, med henvisning til et løfte om anonymitet for deltagerne har nægtet at udlevere de rådata, der identificerer de pågældende personer/kilder. Der anføres at være tale om et videnskabeligt arbejde uden fornøden gennemsigtighed. Ifølge anmelderen bør sådanne rådata være umiddelbart tilgængelige i tilknytning til rapporten, men i dette tilfælde har det ifølge anmelderen end ikke været muligt at få fornøden adgang hertil gennem anmodning om aktindsigt.

Ifølge anmelderen er rapporten ”så subjektiv og af så tvivlsom kvalitet, at den mere har karakter af et politisk motiveret defensorat for et ganske bestemt naturforvaltningsprincip, nemlig rewilding”.

Anmelderen anfører yderligere, at ansøgningen om 2,91 mio. kr. til finansiering af projektet ”bærer alvorligt præg af manglende ærlighed, da den helt bevidst opererer med proforma-deltagere i projektet”. Herved forstår anmelderen, at ”det ikke er de samme medarbejdere, der ansøger om sponsorstøtte, som ender med at udføre projektet” (jf. anmelderens opslag af 8. februar 2022 på gylle.dk).

Endelig har 9 af de 11 forfattere ifølge anmelderen udvist manglende ”ansvarlighed” ved konsekvent at undlade at besvare henvendelser om rapportens tilblivelse.

Anmelderen har fremlagt et mailsvar af 24. februar 2022 fra en af de deltagende eksperter, hvoraf det fremgår, at deltagerne er blevet lovet anonymitet i den samtykkeaftale, som i 2019 blev underskrevet i forbindelse med projektets udførelse. Ifølge mailsvaret har den pågældende ekspert efterfølgende trukket sine bidrag til rapporten, fordi anonymiteten blev brudt. Som begrundelse for at trække sin deltagelse anfører den pågældende endvidere: ”Projektet har anvendt scoringer fra anonymiserede eksperter, men disse er viderebearbejdet gennem et stærkt subjektivt vurderingssystem, således at det endelige resultat er endt med at vise et overordentligt skævt billede af dansk naturtilstand”.

* * * * *

Vedrørende den anvendte metode er det fra indklagedes side anført, at der er tale om en Delphi-inspireret metode, hvor eksperterne er blevet inddraget iterativt (trinvis) i en proces, hvor deres personlige vurderinger af naturbeskyttelseseffekten ikke har været det essentielle, men hvor formålet derimod var opnåelse af en form for konsensus (baseret på en medianværdi). I forbindelse med en sådan ekspertvurdering er det ifølge indklagede ikke kutyme efter internationale standarder at publicere ekspertnavnene, ligesom de medvirkende eksperter har haft en forventning om, at deres personlige vurderinger ikke blev offentliggjort. Den anvendte metode med en såkaldt ”konsensusrunde” anføres at være på linje med den videnskabelige standard inden for feltet (jf. fælles svar af 21. marts. 2022 med notehenvielse).

Der foreligger samtykke til indsamling af anonymiserede data på eksperterne i form af demografiske parametre som køn, alder, uddannelse, ansættelsessted og antal år i branchen til brug for den internationale peer-reviewed artikel, som anføres at være under udarbejdelse.

Udvælgelsen af eksperterne er foregået ved en såkaldt co-selection, hvor der først blev udvalgt et antal eksperter, som derefter udpegede yderligere eksperter inden for deres felt. De indklagede argumenterer for denne metodes hensigtsmæssighed.

Der er ifølge de indklagede ikke tradition for at lægge alle ”rådata” frem i faglige rapporter, men de henviser til, at de i dette forløb alligevel i meget stort omfang har gjort det i form af bl.a. navnene på de deltagende eksperter, ”besvarede skemaer

med spørgsmålene” samt medianværdier, som anmelderen har fået udleveret i forbindelse med sin aktindsigt. Ifølge de indklagede er alle henvendelser fra anmelderen blev behørigt besvaret, bl.a. i form af samlede svar fra alle indklagede efter intern drøftelse.

Selv om det angiveligt ikke følger af internationale standarder, at navnene på de deltagende eksperter skal publiceres (jf. notat af 16. november 2021 fra Rasmus Ejrnæs), erklærer forfatterne sig enige i, at det er ønskeligt at deklarerer, hvem der har deltaget, hvilket derfor vil ske i en revideret udgave af rapporten (jf. fælles svar af 21. marts 2022). Derimod afviser de indklagede at oplyse, hvem der har takket nej til at deltage – dels af hensyn til disses krav på anonymitet, dels fordi det ikke kan anses for relevant.

Vedrørende anklagen for at have søgt fondsstøtte ved brug af ”proforma-deltagere” oplyser såvel viceinstituttlederen for Institut for Ecoscience (mail af 12. januar 2022 til anmelderen) som indklagede Rasmus Ejrnæs (mail af 5. februar 2022), at det er helt normal praksis, at der kan være forskelle mellem, hvem der foreslår/søger et projekt, og hvem der udfører/gennemfører det, idet den enkeltes projektdeltagelse beror på en konkret arbejdsprogramplanlægning (gengivet i anmelderens opslag af 8. februar 2022 på gylle.dk). Fondsansøgningen var efter det oplyste (jf. viceinstituttlederens mail af 31. januar 2022) vedlagt en overordnet synopsis for konceptet, på hvilket grundlag fonden valgte at støtte projektet, men derimod ikke en konkret arbejdsplan, som først blev lavet efterfølgende.

Som anført er det ifølge de indklagede helt normalt, at forskerne arbejder i grupper, som dynamisk tilpasses omskiftelige behov og udskiftninger i medarbejderkredsen. Indklagede Rasmus Ejrnæs beklager imidlertid, at han som projektleder ikke har sørget for at opdatere deltagerlisten undervejs i årsrapporter og før den endelige rapport.

* * * * *

Praksisudvalget skal udtale følgende:

Det bemærkes indledningsvis, at Praksisudvalget ikke har kompetence til at efterprøve universitets administrative afgørelse om aktindsigt, men at anmelderens anmodning om aktindsigt er blevet delvis imødekommet, således at anmelderen bl.a. har modtaget en liste over de anvendte eksperter samt oplysning om, hvor stor en del af de adspurgte eksperter, der accepterede at deltage. Endvidere har anmelderen via aktindsigt bl.a. fået kopi af forskningsfondsansøgningen, ”rådata” i form af bl.a. anonymiserede ekspertvurderinger fra runde 1 og 2 samt tabeller over de endelige ekspertvurderinger. Der er ikke fundet lovhemmel til at udlevere navnene på de eksperter, som efter at være blevet spurgt har afslået at deltage, eller korrespondancen med de kontaktede eksperter.

Praksisudvalget bemærker vedrørende åbenhed omkring de benyttede eksperter, at de indklagede har erklæret sig enige i det ønskelige i at deklare, hvem der har deltaget i projektet, og at dette vil ske i den kommende reviderede udgave af rapporten. Selv om det ville havde været udtryk for større åbenhed allerede i rapporten at deklare de deltagende eksperter, herunder navnlig deres baggrund og ekspertiseområde, finder udvalget ikke, at det i sig selv er udtryk for tvivlsom forskningspraksis, at en deklareret heraf først sker senere.

Anklagen for brug af ”proforma-deltagere” i forbindelse med ansøgning om fondsstøtte finder Praksisudvalget ubegrundet. Der er i denne forbindelse tilfredsstillende redegjort for ansøgningsproceduren, herunder forholdet mellem ansøgning, synopsis og arbejdsplan samt fondens beslutningsgrundlag.

Anmelderens gengivelse (i et blogindlæg på gylle.dk af 8. februar 2022) af udsagn fra forskere på KU og SDU om, at der på disse institutioner ikke benyttes ”proforma-ansøgninger” eller ”proforma-deltagere” kan ikke tillægges vægt. Udvalget kender ikke de præcise spørgsmål, som der er svaret på, og i det omfang der generelt er spurgt ind til benyttelse af ”proforma”, er et benægtende svar reelt lige så forventeligt som intetsigende. Særligt bemærkes, at det benægtende svar fra institutlederen på Biologisk Institut på SDU tillige rummer en præciserende/nuancerende tilføjelse om – ”graden af deltagelse/samarbejde i projekter og ansøgninger er dog meget varierende, afhængig af samarbejdsrollen samt den økonomiske ramme for samarbejdet” – der nærliggende kan læses til støtte for det af indklagede anførte.

Vedrørende selve rapporten og den anvendte metode bemærker Praksisudvalget, at forskere har metodefrihed, og at den anvendte metode til udpegning af deltagende eksperter og efterfølgende forsøg på opnåelse af et konsensusresultat ikke i sig selv bryder med alment anerkendte forskningsstandarder på området. Metodens hensigtsmæssighed beror på en faglig vurdering, som Praksisudvalget ikke kan foretage eller efterprøve, men som må finde sin afklaring i en åben faglig diskussion mellem fagfæller og andre interessenter.

Praksisudvalget bemærker, at den person, der i rapportens kolofon er angivet som ansvarlig for faglig kommentering (fagfællebedømmelse), efter det oplyste ikke har deltaget i projektets faktiske gennemførelse, uanset at personen er anført som projektdeltager i fondsansøgningen. Der har således de facto ikke herved været tale om en dobbeltrolle i strid med ansvarlig forskningspraksis.

Vedrørende udleveringen af det bag rapporten liggende ”råmateriale” bemærkes, at åbenhed og transparens omkring benyttet kildemateriale generelt er en nødvendighed for at sikre forskningens troværdighed og give andre, herunder navnlig fagfæller, mulighed for at vurdere og/eller efterprøve resultaterne. Dette skal dog afvejes over for en eventuel fagtraditions anerkendte praksis for udlevering af materiale og

for vurdering af materialets relevans samt over for andre gældende regler, der måtte sigte på at varetage andre relevante hensyn, som f.eks. beskyttelse af persondata og private forhold. Praksisudvalget kan ikke tilslutte sig anmelderens opfattelse af, at alle former for informationer vedrørende et forskningsprojekt – qua betegnelsen ”rådata” – altid ”skal være tilgængelige som appendiks eller eksternt datalager i tilknytning til rapporten” (jf. anmelderens mail af 28. februar 2022).

Praksisudvalget konstaterer, at anmelderens henvendelser til de indklagede forskere gennemgående er blevet besvaret af forskerne (enkeltvis eller i fællesskab), og at anmelderen i alt væsentligt har fået udleveret efterspurgt materiale enten fra forskerne direkte eller via anmodning om aktindsigt, i det omfang dette er fundet lovligt, forsvarligt og relevant. Praksisudvalget finder ikke grund til at antage, at forskerne på usagligt grundlag har tilbageholdt materiale, uanset at dele af materialet først er blevet udleveret efter, at spørgsmålet om udlevering er blevet vurderet juridisk i universitetets administration. Da materialet har indeholdt personoplysninger, har det været både relevant og påkrævet at sikre sig, at udlevering ikke stred mod andre regler til beskyttelse heraf. Udvalget bemærker, at de indklagede efterfølgende har erklæret sig enige i at deklarerer, hvilke eksperter der har deltaget.

Praksisudvalget finder overordnet set, at denne sag afspejler en faglig uenighed, der knytter sig til et politisk omdiskuteret tema, og som vedrører den valgte forskningsmetode og metodebeskrivelse, herunder udvælgelsen af benyttede eksperter og kriterierne for den såkaldte konsensusrunde. Disse metodespørgsmål – samt spørgsmålet om god eller dårlig forskning – falder det uden for Praksisudvalgets opgave at tage stilling til. Hverken den faglige metodediskussion eller den naturpolitiske diskussion hører efter udvalgets opfattelse hjemme i en retlig ramme sat af lov om videnskabelig uredelighed, men derimod i en fri og åben faglig og politisk debat.

* * * * *

Sammenfattende finder Praksisudvalget, at der *ikke* i forbindelse med forskningsprojektet Dansk Naturindikator er udvist ”tvivlsom forskningspraksis” i lovens og regelsættets forstand.

Udvalgets indstilling er afgivet i enighed.

På udvalgets vegne

Palle Bo Madsen
formand